

AKTUALIZOVANÝ STANDARD VEŘEJNÝCH KNIHOVNICKÝCH A INFORMAČNÍCH SLUŽEB

VÝBĚR HLAVNÍCH BODŮ A DOPORUČENÍ PRO KNIHOVNY

Cílem standardu knihovnických služeb je zlepšení dostupnosti a kvality knihovnických služeb jejich uživatelům.

Standard knihovnických služeb vymezuje následující kategorie a v nich tyto indikátory:

- provozní doba knihovny pro veřejnost,
- tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů,
- umístění knihovny v obci,
- plocha knihovny určená pro uživatele – nový standard,
- studijní místa pro uživatele knihovny,
- přístup k internetu a informačním technologiím,
- webová prezentace knihovny – nový standard,
- elektronický katalog knihovny na internetu – nový standard,
- pracovníci knihovny a jejich vzdělávání – nový standard,
- měření spokojenosti uživatelů knihovny – nový standard.

Hodnoty indikátorů stanovených standardem knihovnických služeb jsou definovány jako optimální.

PROVOZNÍ DOBA KNIHOVNY PRO VEŘEJNOST

Počet obyvatel	Provozní doba – doporučená hodnota
Do 500	5 – 10 hod.
501–1 000	5 – 15 hod.
1 001–3 000	15 – 23 hod.
3 001–5 000	23 – 28 hod.
5 001–10 000	28 – 40 hod.
10 001–20 000	40 – 45 hod.
20 001–40 000	45 – 50 hod.

Pracovní doba pracovníka knihovny v obcích do 1 000 obyvatel by měla být orientačně o jednu třetinu delší než provozní doba knihovny. Ve větších knihovnách se přiměřeně přihlédně k celkovému rozsahu činností knihovny.

TVORBA KNIHOVNÍHO FONDU A INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

Doporučená částka v Kč na 1 obyvatele obce vydaná na nákup knihovního fondu a informačních zdrojů za jeden kalendářní rok – *30 až 45 Kč*.

10 % roční obnovy knihovního fondu ve volném výběru novými přírůstky.

Příklad: knihovna má ve volném výběru knihovní fond o rozsahu 3 000 kj, ročně by měla získat 300 nových přírůstků. Přibližně stejný počet dokumentů, jako doplnila, by měla knihovna z volného výběru vyřadit.

UMÍSTĚNÍ KNIHOVNY V OBCI

Doporučuje se umístění knihovny v centru obce nebo v blízkosti centra. Docházková vzdálenost pro okruh přímé působnosti nemá přesáhnout *15 minut pěší chůze* nebo jízdy veřejným dopravním prostředkem

hromadné dopravy nebo autem. Pokud docházková vzdálenost přesáhne uvedený indikátor, je vhodné zajistit dostupnost knihovnických služeb zřízením pobočky, pojízdnou knihovnou nebo jiným způsobem.

PLOCHA KNIHOVNY

Knihovna má k dispozici nejméně 60 m² na 1000 obyvatel obce nebo spádové oblasti. V obcích do 1000 obyvatel se tento ukazatel použije v přiměřeném rozsahu tak, aby byly zajištěny všechny funkce knihovny. Plocha určená uživatelům zahrnuje celkovou užitnou plochu knihovny určenou návštěvníkům (v hlavní budově a pobočkách), např. volný výběr, studovny, čítárny apod. Nezahrnují se uzavřená skladiště, schodiště, vstupní prostory, sociální zařízení atd.

Příklad: obec má 1300 obyvatel, knihovna by měla mít plochu 78 m².

STUDIJNÍ MÍSTA

Knihovna nabízí studijní místa pro dospělé, děti a mládež, kde mohou uživatelé pracovat s knihovními dokumenty a informačními zdroji, a to individuálně nebo ve skupině.

Počet obyvatel	Počet studijních míst – doporučená hodnota
Do 500	4 – 5
501–1 000	6 – 8
1 001–3 000	9 –10
3 001–5 000	10 –18
5 001–10 000	20 –28
10 001–20 000	28 –70
20 001–40 000	70 –120

VEŘEJNÝ INTERNET

Počet veřejně přístupných stanic připojených k internetu.

Počet obyvatel	Počet stanic – doporučená hodnota
Do 500	1 –2
501–1 000	2
1 001–3 000	2 –3
3 001–5 000	3 –5
5 001–10 000	5 –10
10 001–20 000	10 –15
20 001–40 000	15 –20

Pokud je v obci zřízeno veřejné místo přístupu k internetu mimo knihovnu, je možno počet veřejně přístupných stanic připojených k internetu v knihovně využívaných k zajištění knihovnických služeb snížit.

Knihovna nabízí uživatelům dostatečné množství přípojek pro přenosné počítače. Doporučuje se poskytnout připojení pomocí bezdrátové lokální sítě (Wi-Fi). Počítače a další informační technologie je nezbytné obnovovat nejpozději po pěti letech.

Pro získání nové výpočetní techniky lze využít po konzultaci s metodičkou krajské nebo příslušné regionální knihovny dotační program Ministerstva kultury ČR VISK 3.

WEBOVÁ STRÁNKA KNIHOVNY

Dostupnost informací o knihovně a jejích službách dálkovým přístupem je zajištěna prostřednictvím webové prezentace knihovny. Webová prezentace má vlastní doménu na internetu nebo využívá domény svého provozovatele.

Webová prezentace knihovny musí zahrnovat alespoň tyto údaje:

- název a sídlo knihovny, kontaktní údaje, název zřizovatele (provozovatele)
- stručnou charakteristiku knihovny, výčet oddělení (existují-li)
- provozní dobu
- knihovní řád
- přehled nabízených služeb
- poplatky
- základním doporučeným údajem je odkaz na Souborný katalog ČR, další spolupracující knihovny (*krajskou knihovnu, příslušnou regionální knihovnu*) a na centrální služby, např. "Ptejte se knihovny"

Webová prezentace knihovny je zpracována v souladu s pravidly tvorby přístupného webu (s ohledem na potřeby zrakově a sluchově znevýhodněných uživatelů).

Doporučujeme využít dostupných šablon. Výhodou jejich využití je kromě snadné tvorby webové prezentace také skutečnost, že knihovník je zároveň správcem webu. Šablony jsou vytvořeny s ohledem na potřeby zrakově a sluchově znevýhodněných uživatelů.

Šablony webových stránek knihoven dostupné v roce 2012:

- šablona Regionální knihovny Karviná - BiblioSet
- šablona Knihovny města Hradce Králové – Šablona webu pro malou knihovnu
- šablona MU Brno – projekt Webovky.cz

ELEKTRONICKÝ KATALOG KNIHOVNY NA INTERNETU

Knihovny působící v obcích s počtem obyvatel vyšším než 500 nabízí elektronický katalog knihovny, který může veřejnost využívat prostřednictvím dálkového přístupu.

PRACOVNÍCI KNIHOVNY A JEJICH VZDĚLÁVÁNÍ

Dalšímu odbornému vzdělávání je ročně na 1 pracovníka věnováno *minimálně 48 pracovních hodin*. Pracovníci působící v knihovnách s rozsahem provozní doby menším než 10 provozních hodin týdně absolvují další odborné vzdělávání ročně v rozsahu nejméně *8 pracovních hodin*. Do celkového počtu hodin se započítává kromě účasti v kurzech a seminářích v krajské a příslušné regionální knihovně také účast v kurzech pořádaných jinými institucemi.

MĚŘENÍ SPOKOJENOSTI UŽIVATELŮ KNIHOVNY

Spokojenost uživatelů se zjišťuje pravidelně *každých 5 let* pomocí *standardizovaného dotazníku* (ankety). Hodnocení knihovnických služeb se provádí u uživatelů nad 15 let a u uživatelů do 15 let. Standardizované dotazníky budou k dispozici na internetu.

MINISTERSTVO KULTURY ČR. *Plný text Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi*. Praha, 2011. Dostupné z: <http://knihovnam.nkp.cz/index.php3>

Krajská knihovna Františka Bartoše, útvar regionálních služeb knihovnám Zlínského kraje, květen 2012